

Ulvetimen – er det når man ikke ser klart?

Begrepet «ulvetime» er gitt mange definisjoner. Fra svært gammelt av har ulvetimen vært når mørket faller på og man «ikke lenger kan skille en hund fra en ulv». I symbolsk forstand kan det tolkes som en overgang fra det trygge og greie (hund) til noe skummelt, stressende og truende (ulv).

I Tidsskriftet nr. 18/2009 har Erlend Hem noen betraktninger om «ulvetimen». Med litt kjennskap til fransk fikk jeg lyst til å føye til noe om ulvetimen som siste del av natten (1). «Entre chien et loup» er et helt vanlig uttrykk på fransk (se under «loup» = ulv), og det betyr skumringstimen (2). Ved å google på uttrykket finner man at det i Frankrike har vært vanlig brukt fra det 13. århundre og er definert som når mennesker «ikke lenger ser forskjell på hund og ulv». Det refereres der til en hebraisk tekst fra det 2. århundre f.Kr. og til at også romerne sa «inter canem et lupum» i samme betydning (3).

Uttrykket kan vel derfor tolkes som overgangen fra det trygge og kjente til noe truende. En overgang er en prosess, ikke en tilstand.

Om vi trenger et ord «som betegner den tiden på ettermiddagen da foreldre har det travelt med å hente barn, kjøpe inn, rydde opp og lage mat» (1), vil jeg heller foreslå «helvetestimen», som barneombud Hjermmann har kalt den (4). Som pensjonert barnelege er jeg særlig bekymret for de minste barnas forvirring i denne «timen».

Helene Pande

helene.pande@gmail.no
Vålveien 10
0852 Oslo

Litteratur

1. Hem E. Ulvetimen – dag eller natt? Tidsskr Nor Legeforen 2009; 129: 1908.
2. Fransk-norsk ordbok. Oslo: Kunnskapsforlaget, 1986.
3. «Entre chien et loup definition.» www.expressio.fr/expressions/entre-chien-et-loup.php [3.11.2009].
4. Hjermmann R. Hvorfor skolemåltid? www.barneombudet.no/temasider/skole_og_b/skolemaltid/fakta_skol/hvorfor-vi/ [29.9.2009].

Hund eller ulv? Et avgjørende møte i Rødhettes liv. Illustrasjon Art Media/Credit Heritage/SCANPIX

Paroksysmal eller paroksyntisk?

«Paroksysme» betegner anfallsvis opptreden av symptomer. Men heter det paroksysmal takykardi eller paroksyntisk takykardi?

Til substantivet «paroksysme» er det dannet hele tre adjektiver: «paroksysmal», «paroksyntisk» og «paroksysmisk». Det siste er lite brukt, og det blir helst anvendt om jord-skjelv. Av de to andre kan man ved hjelp av nettversjonen av Kunnskapsforlagets Store norske leksikon finne at begge brukes

sammen med «takykardi» (1). Det ser ikke ut til å være noen betydningsforskjell mellom dem. «Paroksyntisk» er ureglerrett dannet hvis det ikke er til «paroksynt» (en som lider av paroksysmer). Ordet lar seg lage, men finnes til nå ikke i noen slik betydning. At to ord brukes uten betydningsforskjell om ett og samme begrep, er uheldig – lesere som ser begge, vil helst tro at det er en forskjell og blir frustrert når de ikke finner noen. Tidsskriftet gjør en god gjerning ved å velge bort det som er minst brukbart og hjelpe det mest velegnede til å vinne i konkurransen – og det er «parok-

sysmal». Det er regelrett dannet og viser greit forbindelsen til grunnordet på norsk og på mange andre språk. Det er vel også allerede mest brukt.

Dag Gundersen

dgundersen@gmail.no
Midtveien 6
1583 Oslo

Litteratur

1. www.sn.no/search?query=paroksysmal&x=41&y=22 [3.11.2009].